

25N DIA INTERNACIONAL PER A L'ELIMINACIÓ
DE LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

INFORME ANUAL SOBRE LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

2022

ÍNDIX

PRESENTACIÓ	2
METODOLOGIA.....	3
1. LA MAGNITUD DE LA VG	5
1.1. Femicidis per violència de gènere	5
1.2. Dades judicials en matèria de VG.....	6
1.2.1. Delictes ingressats	6
1.2.2. Denúncies per violència de gènere	7
1.2.3. Ordres de protecció.....	9
1.2.4. Mesures judicials	10
1.3. La violència de gènere invisibilitzada	11
1.4. La protecció i l'atenció a les víctimes	12
1.4.1. Recursos de la Delegació del Govern contra la VG	12
1.4.2. Recursos autonòmics i municipals	14
2. ALTRES VIOLÈNCIES CONTRA LES DONES.....	16
2.2. Violències sexuals	17
2.2.1. Delictes contra la indemnitat i la llibertat sexual.....	17
2.2.2. Ciberdelinquència en delictes sexuals.....	21
2.2.4. El tràfic amb fins d'explotació sexual (TFES)	24
2.2.5. Mutilació genital femenina	26
2.3. Violències LGTBfòbiques i delictes per discriminació de gènere	27

PRESENTACIÓ

La violència contra dones i nines és una de les violacions dels drets humans més esteses, persistents i devastadores. L'any 1999, amb la resolució 54/134 l'Assemblea General de les Nacions Unides va declarar el 25 de novembre Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones i va definir aquest tipus de violència com a "tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tengui o pugui tenir com a resultat un mal o sofriment físic, sexual o psicològic per a la dona, així com les amenaces de tals actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeixen en la vida pública com en la vida privada". Aquesta conceptualització i el reconeixement que la violència està profundament arrelada en la desigualtat i el desequilibri històric d'homes i dones, s'articula posteriorment en el Conveni d'Istanbul, l'instrument jurídic del Consell d'Europa més important i específic per a prevenir la violència masclista i lluitar-hi en contra. També es recull a la Llei autonòmica 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, i en d'altres normatives.

De llavors ençà s'han duit a terme millores legislatives, judicials, policials i socials per a erradicar i abordar la violència masclista, però aquesta continua sent un problema social important i les dades i xifres actuals així ho reflecteixen. A Espanya cada any s'interposen centenars de milers de denúncies per violència de gènere, són assassinades desenes de dones a mans de les seves parelles o exparelles –més de 1.237 dones des que se'n duen registres–, es denuncien nombroses agressions sexuals, abusos i assetjaments, i centenars de dones i nines són identificades com a víctimes de tràfic amb fins d'explotació sexual (TFES).

Al nostre territori aquesta problemàtica és força rellevant. Les Balears són la comunitat autònoma amb la taxa de denúncies per violència de gènere i la taxa de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual més elevades d'Espanya. Les dades registrades al Partit Judicial de Palma ens mostren que al municipi fins i tot se superen aquestes xifres. Així mateix, segons el darrer informe de l'Observatori Estatal de Violència de Gènere presentem una de les taxes més elevades de l'Estat pel que fa a casos actius i amb protecció per violència de gènere. Les dades i les evidències fan palesa la magnitud d'aquesta violència estructural.

El present informe ofereix una aproximació analítica i descriptiva de la violència contra les dones a la nostra societat, del seu abast i impacte. Les dades presentades fan referència al 2022 i per tal de comprendre i mostrar els canvis i evolució d'aquesta problemàtica s'hi inclou també una comparativa longitudinal.

El document s'estructura en dues parts; la primera dimensiona la violència de gènere i la descriu a partir d'una sèrie de dades quantitatives sobre les dones assassinades a mans de les seves parelles o exparelles i sobre el nombre de denúncies, delictes i ordres de protecció recollides pel Consell General del Poder Judicial. Així mateix, s'hi fa una estimació de la violència invisibilitzada. La segona part presenta dades dels ministeris d'Interior i d'Igualtat sobre altres violències contra les dones fora de l'àmbit de la parella/exparella, especialment de les violències sexuals, les més esteses i naturalitzades, i també de les LGTBIfòbiques i de les discriminacions de gènere.

L'Ajuntament de Palma commemora, com cada any, el Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones amb un programa d'actes i, aquest 2023 a més, amb la presentació d'aquest informe.

Imatge 1: Imatges corporatives interinstitucionals del Dia Internacional contra la Violència cap a les Dones

METODOLOGIA

L'estratègia metodològica per a elaborar aquest informe es fonamenta en una aproximació analíticodescriptiva a la problemàtica de la violència contra les dones a través de la sistematització i explotació de diverses dades quantitatives i qualitatives. Segons el seu origen, els indicadors utilitzats inclouen registres oficials, com ara denúncies davant la Policia, diligències judicials, victimitzacions, sentències i estadístiques de condemnats, així com dades obtingudes a través d'enquestes de victimització i altres investigacions.

L'any d'estudi és el 2022, això no obstant per a algunes variables no es disposa de dades referents a aquest any i en aquests casos s'utilitzen les més actualitzades possible.

La informació que es presenta en relació amb la violència de gènere, una de les múltiples manifestacions de la violència contra les dones, fa referència a la que exerceixen els homes sobre les dones amb qui han mantingut o mantenen una relació afectiva, malgrat que no hi hagi convivència, tal com es defineix a l'article 1 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. Aquest tipus de violència es mesura des d'una perspectiva judicial i inclou informació sobre la quantitat de delictes ingressats, les denúncies, les ordres de protecció sol·licitades i les mesures judicials implementades en matèria de violència de gènere.

Les dades que s'ofereixen a nivell judicial pertanyen al Consell General del Poder Judicial. L'any de referència és el 2022 i s'analiza l'evolució en sèries relatives als darrers cinc anys i per a algunes variables s'amplia la comparativa longitudinal als deu i vint anys. La informació està desagregada en tres nivells: estatal, autonòmic i del Partit Judicial (PJ) de Palma. El PJ de Palma agafa el nom d'aquest municipi, encara que inclou dades corresponents a persones residents en d'altres setze: Algaida, Andratx, Banyalbufar, Bunyola, Calvià, Deià, Esporles, Estellencs, Fornalutx, Lluçmajor, Marratxí, Puigpunyent, Santa Eugènia, Santa Maria del Camí, Sóller i Valldemossa.

En relació amb les dones assassinades a mans de la seva parella o exparella es prenen de referència les dades de femicidis facilitades pel Ministeri d'Igualtat, a nivell estatal i autonòmic i estan revisades a 8 de novembre de 2023. També s'aporten dades de les persones menors d'edat que han quedat orfes i de la violència vicària, és a dir de les persones menors assassinades per violència de gènere contra la seva mare, les quals es recullen oficialment des de 2013.

Per altra banda, es presenta una anàlisi de la violència invisibilitzada que es fonamenta en la *Macroencuesta de Violència contra la Mujer*, amb dades de 2019 i elaborada per la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere. D'acord amb la informació d'aquesta enquesta es duen a terme, a partir del Padró municipal de gener de 2023, algunes estimacions estadístiques per a aproximar-nos més a la realitat de Palma.

En aquest primer bloc, també s'ofereix informació sobre la protecció i l'atenció a les dones víctimes de violència de gènere des dels diferents serveis específics que existeixen als àmbits estatal, autonòmic i local. Així, s'utilitzen les dades de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere i s'incorpora informació sobre el telèfon d'atenció 016, el Servei de Teleassistència Mòbil d'Atenció i Protecció per a Víctimes de Violència de Gènere (ATENPRO), i el sistema de seguiment integral vioGèn.

En l'àmbit autonòmic, només es disposa de la informació facilitada per l'Institut Balear de la Dona en relació amb l'atenció i els acompanyaments realitzats a víctimes de violència de gènere. Cal assenyalar que no ens ha estat possible disposar de les dades d'atenció i acolliment del Consell de Mallorca.

A nivell local se presenten les dades més destacades sobre els recursos d'atenció a les violències masclistes de l'Ajuntament de Palma, incloent informació del Servei d'Acolliment Municipal de Víctimes de Violència Masclista (SAMVVM), del Servei Municipal d'Atenció Integral a la Violència Masclista (SAIVVM) i de la Policia Local de Palma.

La segona part d'aquest informe aporta informació sobre altres violències contra la dona fora de l'àmbit de la parella o exparella. Ja en el Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència cap a les dones, redactat a Istanbul el 2011 i ratificat per Espanya el 2014, s'estableix l'obligació legal d'obtenir i prestar dades estadístiques detallades i seqüenciades sobre totes les formes de violència contra les dones. La pertinença de disposar d'aquest tipus d'informació també està recollida en dos instruments normatius més recents. En l'àmbit estatal, la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència enfront de la violència, modifica l'article 1 de la Llei orgànica 1/2004, que delimita la violència contra les dones a l'exercida per la parella o exparella, ampliant-la a totes les manifestacions de la violència masclista. Així mateix, l'article 4 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, insta les administracions a recollir aquesta informació.

D'acord amb aquestes directives es presenten, per una banda, els femicidis fora de la parella o exparella, amb dades del Ministeri d'Igualtat que comencen a comptabilitzar-se des de gener de 2022. Per altra banda, pel que fa a la violència sexual s'inclou informació sobre els delictes contra la llibertat sexual, la ciberdelinqüència sexual, el tràfic amb fins d'explotació sexual (TFES) i la mutilació genital femenina (MGF). S'utilitzen com a font principal els registres, les dades i els informes oficials del Ministeri d'Interior, del Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO) i del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS). Les principals dades disponibles fan referència al conjunt de les Illes Balears i a l'any 2021. La informació que s'inclou sobre el TFES a Palma fa referència a l'Informe del 2022 sobre la identificació de casos de TFES, elaborat per l'Ajuntament de Palma a partir de les dades d'atenció a la prostitució.

Per comptar amb una panoràmica més ampla de la problemàtica s'ofereix, a més, una aproximació a la violència sexual invisibilitzada, és a dir a la no comptabilitzada en els registres oficials, a partir de la informació recollida en la *Macroencuesta de violencia contra la mujer 2019*.

Finalment, s'aporta informació relativa a la LGTBIfòbia i la discriminació per raó de gènere que pateixen les dones, d'acord amb les dades que, a nivell estatal i autonòmic, recull i presenta anualment el Ministeri d'Interior.

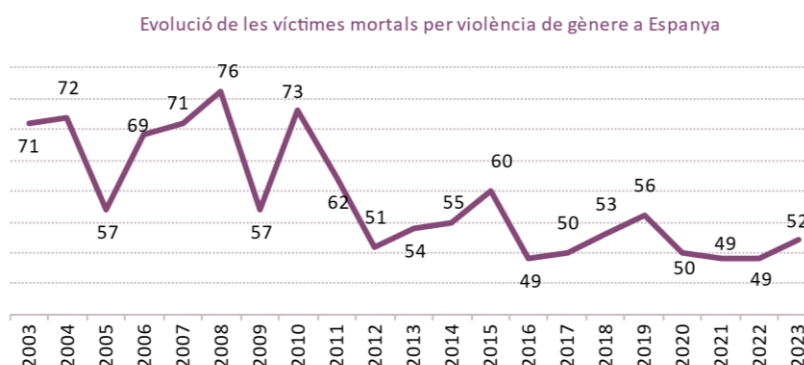
1. LA MAGNITUD DE LA VG

La violència de gènere (VG) és una de les manifestacions més clares de la desigualtat, la subordinació i les relacions de poder dels homes sobre les dones. D'acord amb la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, aquest tipus de violència és la que exerceixen els homes sobre les dones amb qui han mantingut o mantenen una relació afectiva, malgrat que no hi hagi convivència. Apareix de forma progressiva, moltes vegades subtil i amb conductes amb les quals se cerca reafirmar una relació de domini sobre la parella.

L'escalada de la violència de gènere sol començar amb actituds masclistes que es normalitzen, com són la distribució desigual de tasques domèstiques i reproductives, la prioritjació de la carrera professional masculina o els comportaments de gelosia. I passa pel control i el maltractament psicològic, fent-se més visible amb el maltractament físic, podent arribar fins i tot a l'assassinat.

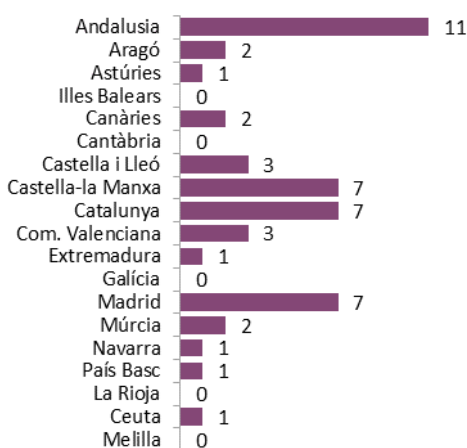
1.1. Femicidis per violència de gènere

A l'Estat espanyol, en el moment d'elaborar aquest informe, el nombre de dones assassinades a mans de les seves parelles o exparelles, punta de l'iceberg de la violència de gènere, se situa en 1.237. Des que es tenen registres la xifra de víctimes mortals es manté constant i es superen amb escreix les 49 víctimes anuals.

Així mateix, des de 2013, data en que comencen a comptabilitzar-se els assassinats per violència vicària, un total de 49 menors d'edat han mort a mans de l'agressor de la seva mare (en moltes ocasions el seu propi pare) com expressió de VG.

Víctimes mortals per VG segons CA. Any 2022

El 2022, segons les dades oficials de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, 49 dones varen ser assassinades a mans de la seva parella o exparella, a les quals s'han d'afegir dos fills i filles menors d'edat assassinats per violència vicària. Per tant, hem de parlar de 51 víctimes als registres oficials, a més de 38 infants menors d'edat que varen quedar orfes.

A les Illes Balears, aquest any, no va haver-hi cap assassinat per violència de gènere.

En fer una anàlisi longitudinal s'observa que des de fa més d'una dècada la taxa de víctimes mortals per violència de gènere a les Illes Balears es força elevada i, amb l'excepció del 2017 i el 2022 en què no hi va haver cap dona assassinada al nostre territori, la seva taxa supera considerablement l'estatal. Analitzant en detall l'evolució d'aquesta taxa, destaca l'any 2016, quan a les Balears es comptabilitzaren sis dones mortes a mans de la seva parella o exparella, la qual cosa suposa una taxa de 12,7 punts, 10 punts més que la del conjunt d'Espanya.

Evolució de la taxa per milió de dones de 15 i més anys per VG a Espanya i les Illes Balears

	Espanya	Illes Balears	Dif
2012	2,5	4,2	1,7
2013	2,6	4,2	1,6
2014	2,7	6,4	3,7
2015	3,0	2,1	-0,9
2016	2,4	12,7	10,3
2017	2,5	0,0	-2,5
2018	2,6	4,1	1,5
2019	2,7	2,0	-0,7
2020	2,4	6,0	3,6
2021	2,3	4,0	1,7
2022	2,3	0,0	-2,3

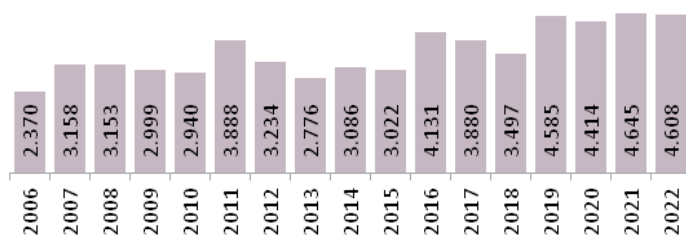
Font: Ministeri d'Igualtat

En el que portam de 2023, i d'acord amb la darrera actualització estadística de 8 de novembre, 52 dones i una menor han estat assassinades per violència de gènere a Espanya (hi ha dos casos en estudi). A més, han quedat orfes 51 infants menors d'edat. A la nostra comunitat autònoma no s'ha registrat cap assassinat per VG.

1.2. Dades judicials en matèria de VG

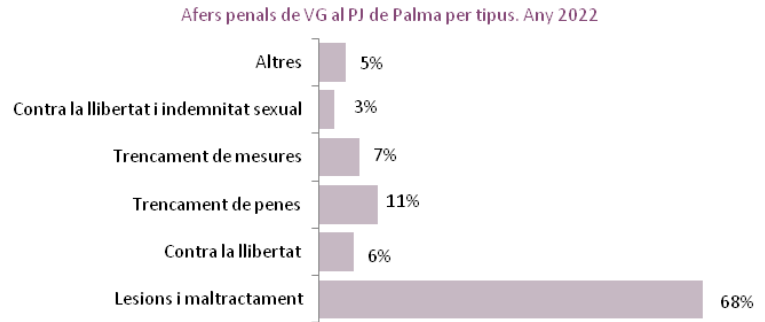
1.2.1. Delictes ingressats

Evolució dels delictes ingressats per violència sobre la dona al partit judicial de Palma

Segons les dades publicades pel Consell General del Poder Judicial, el 2022 al Partit Judicial (PJ) de Palma hi ingressaren 4.608 delictes per violència sobre la dona. La xifra es manté per sobre dels 4.000 des de 2019, però ha disminuït lleugerament respecte de l'any anterior, concretament en 37 casos menys. En el cas de les Illes Balears (7.698) i el conjunt de l'Estat espanyol (199.411) s'observa un augment dels delictes ingressats del 6% i de l'11%, respectivament.

El 2022, igual que els anys anteriors, la major part dels delictes ingressats per violència sobre la dona, i amb molta diferència respecte de la resta, són els delictes per lesions i maltractaments, que representen el 68% de tots els ingressats. Els delictes de trencament de penes suposen l'11%; els de trencament de mesures, el 7%, i els delictes contra la llibertat, el 6%.

Si comparam les dades del PJ de Palma del 2022 amb les de l'any anterior observam una disminució del 8% en el nombre total de delictes de lesions i maltractaments, tot i que es tripliquen els delictes de lesions prevists per l'article 148 del Codi Penal; és a, dir aquells en què, entre d'altres, s'utilitzen armes, eines o mitjans, hi ha acarnissament o la víctima és especialment vulnerable. També es quadrupliquen els delictes contra la intimitat i el dret a la pròpia imatge, i augmenten un 68% els delictes contra drets i deures familiars.

1.2.2. Denúncies per violència de gènere

Evolució de les denúncies per VG		
		Any 2022
Espanya	Nombre de denúncies	182.065
	Taxa de denúncies	75,2
Illes Balears	Nombre de denúncies	7.000
	Taxa de denúncies	118,5
PJ de Palma	Nombre de denúncies	3.949
	Taxa de denúncies	128,5

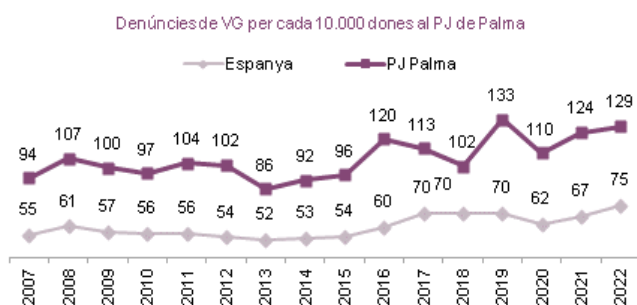
Font: Consell General del Poder Judicial

El 2022, a l'Estat espanyol s'interposaren 182.065 denúncies, 7.000 a les Illes Balears i 3.949 al PJ de Palma.

Això significa que a Espanya es formularen 19.217 denúncies més que el 2021 (+12%), a les Illes Balears 637 denúncies més i al PJ de Palma 129. És a dir, el percentatge de variació interanual en el conjunt de les Balears és del 10% i al PJ de Palma, del 3%.

Si analitzam el nombre de denúncies a partir de la seva taxa, aquestes xifres suposen que el 2022 a Espanya per cada 10.000 dones 75,2 interposaren una denúncia per violència de gènere, 118,5 al conjunt de les Balears i 128,5 al PJ de Palma.

Com es pot constatar, la taxa de denúncies per violència contra la dona del PJ de Palma i de les Balears és molt superior a la del conjunt de l'Estat. En termes comparatius, el nostre territori se situa entre les províncies que presenten una major taxa de denúncies, juntament amb Almeria, Granada, Múrcia i Alacant.

Any rere any la taxa de denúncies per VG del PJ de Palma se situa molt per sobre de la del conjunt de les Illes Balears i la de l'Estat espanyol. La mitjana dels darrers 15 anys és de 107,7 per cada 10.000 dones.

En general, el comportament de les denúncies mostra una dinàmica consistent que en els períodes de crisi en què augmenten la desocupació i les dificultats econòmiques (com va passar el 2020 amb el confinament i les restriccions més dures de la pandèmia) es redueix el nombre de denúncies perquè les dones troben majors dificultats per viure autònomament. Per contra, augmenten les denúncies en els períodes de recuperació, etapes més pròsperes per a afrontar la cerca de feina i aconseguir independència econòmica.

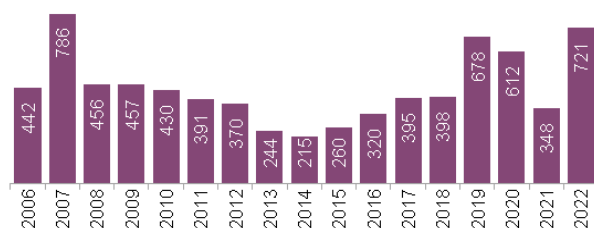
Respecte de les denúncies per VG del PJ de Palma cal destacar que de les 3.949 presentades al llarg del 2022, la majoria han estat per atestat policial; el 70% d'aquestes amb denúncia de la víctima mateix (2.750), l'11% per intervenció directa i el 6% per la denúncia interposada per algun familiar (234).

S'ha d'esmentar que durant el 2022 el 16% de les víctimes amb denúncia per VG va renunciar a continuar el procediment judicial iniciat. Així, es varen presentar 646 renúncies al procés, de les

Denúncies i renúncies de VG presentades al PJ de Palma 2022	
Denúncies rebudes	3.949
Presentada directament per la víctima	55
Presentada directament per familiars	14
Atestats policials	3.438
Amb denúncia víctima	2.750
Amb denúncia familiar	234
Per intervenció policial directa	454
Comunicat de lesions	438
Serveis d'assistència - tercers en general	4
Renúncies al procés	646
Renúncies d'espanyoles	440

1.2.3. Ordres de protecció

Evolució de les ordres de protecció de VG al PJ de Palma

El 2022, a tot l'Estat espanyol es varen implementar 39.874 ordres de protecció i mesures de l'article 544 de la Llei d'enjudiciament criminal.¹ Això suposa un augment del 4% respecte de l'any anterior (2.604 més).

A les Illes Balears i a l'àmbit del PJ de Palma, es sol·licitaren 1.396 i 721 ordres de protecció respectivament. En el cas de Palma això significa que s'han duplicat en un any les ordres de protecció implementades, la qual cosa suposa 373 més que l'any anterior. Pel que fa a les Balears, també s'han incrementat el nombre d'ordres implementades, en aquest cas en un 55%.

Si tenim en compte l'origen i l'edat de la víctima, en el 53% dels casos en què se sol·licità una ordre de protecció al PJ de Palma es tractava d'una dona espanyola major d'edat i en el 44% d'una dona estrangera. La majoria de víctimes amb ordre de protecció menors d'edat eren espanyoles –aquest col·lectiu representa el 2% del total– i de menors estrangeres se'n comptabilitzaren 7, l'1% del total.

Ordres de protecció per nacionalitat de la dona sol·licitant al PJ de Palma

	Any 2022
Total	721
Dona espanyola major d'edat	53%
Dona espanyola menor d'edat	2%
Dona estrangera major d'edat	44%
Dona estrangera menor d'edat	1%

Font: Consell General del Poder Judicial

Ordres de protecció per sexe i nacionalitat de la persona denunciada per VG al PJ de Palma. Any 2022

Respecte del perfil de la persona denunciada, a nivell estatal dos de cada tres denunciats eren homes espanyols i un d'estranger. A l'àmbit de les Illes Balears els denunciats eren homes espanyols en el 58% dels casos i homes estrangers en el 42% restant.

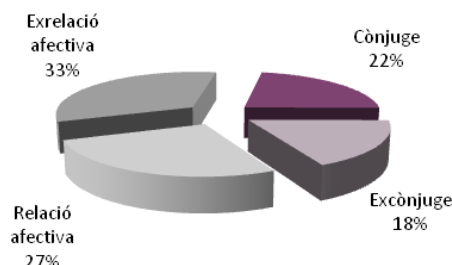
Pel que fa al PJ de Palma, les sol·licituds de protecció tenen com a denunciat un home espanyol en el 53% dels casos i un home estranger en el 47% restant.

¹ Fins al 2014 es computaven únicament les ordres de protecció sol·licitades a l'empara del article 544ter de la Llei d'enjudiciament criminal. A partir del primer trimestre de 2015 també s'hi inclouen les previstes a l'article 544.bis de dita Llei.

Si analitzem les ordres de protecció establertes al PJ de Palma segons la relació entre la víctima i la persona denunciada, observem que principalment tenien o havien tingut una relació afectiva sense unió matrimonial. En el 33% dels casos l'ordre de protecció es demanà quan la relació afectiva ja havia finalitzat i en el 27%, quan encara es mantenia. La proporció d'ordres en què víctima i denunciat són cònjuges fou del 22% i en el cas dels excònjuges, del 18%. Independentment de si existeix una unió formal, el que s'observa és que en el 51% dels casos la relació s'havia acabat quan se sol·licità alguna mesura de protecció per VG.

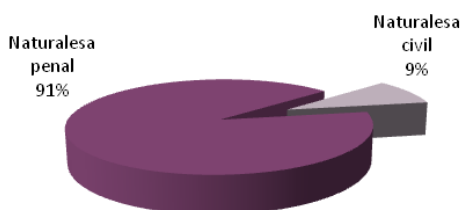
Ja hem vist que les ordres de protecció sol·licitades han augmentat considerablement. Aquest increment respecte de l'any anterior es deu principalment a l'augment de les sol·licituds d'una ordre de protecció enfront del cònjuge (un 222% més) i l'excònjuge (un 166% més).

Ordres de protecció per VG al PJ de Palma segons relació entre víctima i agressor. Any 2022

1.2.4. Mesures judicials

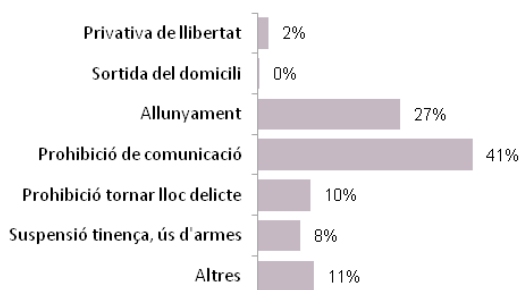
Mesures judicials de protecció de la VG al PJ de Palma. Any 2022

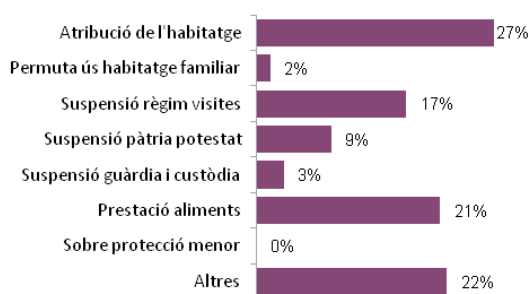
En els casos de violència de gènere les mesures judicials de protecció, siguin de naturalesa penal o civil, es poden establir tant si hi ha ordre de protecció com si no. El 2022 al PJ de Palma es dictaren 1.291 mesures de naturalesa penal (el 91%) i 129 de naturalesa civil (el 9% restant). Això significa que s'ha duplicat el nombre de mesures penals establertes en un any i el de mesures civils s'ha incrementat en un 55%. Aquest creixement en les sol·licituds de mesures de naturalesa penal respon a la major interposició d'aquestes per part de les víctimes, tal com s'ha exposat a l'apartat anterior.

Les mesures de naturalesa penal amb major incidència han estat les de prohibició de comunicació, que implicaren el 41% de les mesures judicials imposades el 2022 i les d'allunyament, que representaren el 27% (el 2021 foren el 44%).

Mesures judicials de protecció de la VG de naturalesa penal al PJ de Palma. Any 2022

Mesures judicials de protecció de la VG de naturalesa civil al PJ de Palma. Any 2022

Les mesures judicials de naturalesa civil més freqüents foren les d'atribució de l'habitatge, amb una incidència del 27% (proporció que ha disminuït 20 punts respecte de 2021), i les de prestació per aliments, que representaren el 21% (el doble que l'any precedent). En tercer lloc, també destaca la suspensió del règim de visites, una mesura que es va implementar en el 17% dels casos.

1.3. La violència de gènere invisibilitzada

Les dades oficials sobre VG s'han de considerar com la violència contra les dones que és possible comptabilitzar, ja que una part important de les diferents situacions de violència que aquestes pateixen no són denunciades i queden, per tant, invisibilitzades. Per a poder-ne fer una estimació cal remetre's a la *Macroencuesta de violencia contra la mujer*,² l'operació estadística més rellevant que es du a terme a l'Estat espanyol.

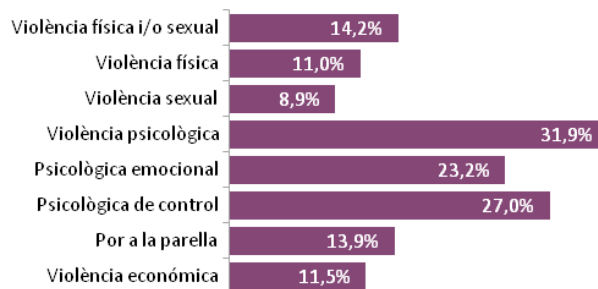
Dones que han patit VG al llarg de la seva vida

Segons els resultats de la darrera enquesta (del 2019), el 32,4% de les dones majors de 16 anys hauria patit violència per part d'alguna parella o exparella al llarg de la seva vida.

La forma més freqüent de violència és la psicològica, amb el 31,9% d'incidència. Específicament, destaca la prevalença de la violència psicològica de control, que se situa en el 27% i està relacionada amb la gelosia, la vigilància d'hорaris o la imposició d'obstacles per a veure amistats i/o familiars.

Prevalença de la VG a Espanya segons tipus de violència

Les dones víctimes de violència psicològica emocional representen el 23,2% i les que tenen o han tingut por de la seva parella en qualque moment de la seva vida, el 13,9%. La prevalença de la violència física és de l'11% i la de la violència econòmica, de l'11,5%. La violència sexual a la parella afecta el 8,9% de les dones.

² Document elaborat per la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere (Ministeri d'Igualtat), amb una periodicitat de 4 anys. Accessible al següent [enllaç](#).

Estimació de les dones que han patit violència de qualque parella (actual o passada) a Palma. Any 2019

	Al llarg de la vida	En els darrers 12 mesos
Violència total	58.813	19.604
Violència física i/o sexual	25.776	3.267
Violència física	19.967	1.815
Violència sexual	16.155	2.360
Violència psicològica	57.906	19.241
Psicològica emocional	42.113	9.802
Psicològica de control	49.011	11.980
Violència econòmica	20.875	3.630
Por	25.232	6.716

Font: elaborat per l'Àrea d'Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Tal com es conclou a l'enquesta, per a la major part dels indicadors analitzats no es donen diferències estadísticament significatives segons dimensions del municipi, i quan es donen no són discordances importants. Per això podem fer estimacions a escala municipal sense pèrdua de fiabilitat.

Així, podem estimar que a Palma 58.813 dones de 16 i més anys haurien patit violència per part de qualque parella al llarg de la seva vida. D'aquestes, 19.967 haurien estat víctimes de violència física; 57.906, de violència psicològica, i 20.875, de violència econòmica.

Malgrat les proporcions esmentades, de l'enquesta es desprèn que només dos de cada deu víctimes de VG han interposat una denúncia, un percentatge que augmenta fins al 34% en el cas de les dones que han patit violència física. El motiu més adduït per a no denunciar, amb el 53% d'incidència, és que "va resoldre la situació ella sola". En el 31,8% dels casos, el problema de la violència va acabar perquè també es va acabar la relació i per això la dona no va denunciar. El 23,7% no interposà una denúncia perquè va considerar que el fet no era prou greu o important i el 10,5% no va denunciar per vergonya.

Victimes de VG que interposen denúncia

Els indicadors referits a la violència patida els darrers 12 mesos són els més fiables per a fer comparatives temporals. Així, en comparar les dades recollides per l'enquesta realitzada el 2015 i les del 2019 es poden observar alguns canvis ressenyables.

Comparativa de les dones que han patit VG (actual o passada) en els darrers 12 mesos. 2015-2019

Els darrers 12 mesos	2015	2019	Variació
Violència física y/o sexual	2,8%	1,6%	-0,9%
V. psicològica emocional	8,2%	5,6%	-2,6%
V. psicològica de control	9,5%	6,9%	-2,6%
Violència econòmica	2,6%	2,1%	-0,6%

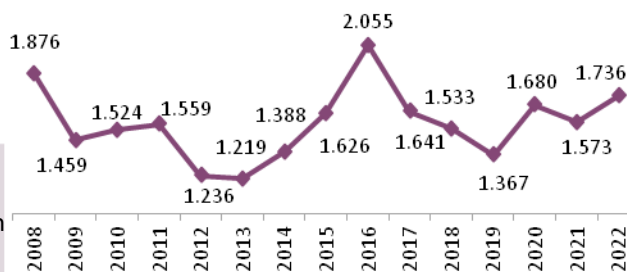
En relació amb la prevalença total de la violència d'alguna parella, actual o passada, els darrers 12 mesos s'observa una lleugera disminució en la seva incidència, que pot indicar que les campanyes públiques de sensibilització i la major formació dels agents que atenen les dones afectades tenen efecte. Es redueixen els percentatges d'incidència en tots els tipus de violència, especialment en la de tipus psicològica (emocional i de control).

1.4. La protecció i l'atenció a les víctimes

1.4.1. Recursos de la Delegació del Govern contra la VG

Un dels recursos de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere és el 016, el telèfon d'atenció a les víctimes de violència masclista, que el 2022 va atendre 1.736 telefonades a les Illes Balears.

Evolució de les cridades al 016 a les Illes Balears

En fer una comparativa longitudinal s'observa un lleuger increment del nombre de telefonades: el 2022 se'n varen atendre 163 més que l'any anterior. Aquest és el tercer any amb major nombre de telefonades des que es comptabilitzen aquestes dades.

Dispositius de seguretat i protecció de VG a les Illes Balears	
	Any 2022
Usuàries actives d'ATENPRO	192
Altes ATENPRO 2022	133
Protecció	5.321
Amb sistema de seguiment integral	3.211
Amb protecció policial	2.110
Dispositius de seguiment actius	49

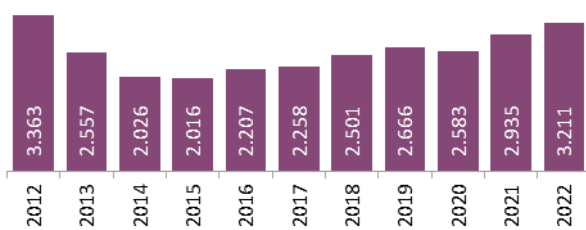
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Igualtat

En relació amb el Servei de Teleassistència Mòbil d'Atenció i Protecció per a Víctimes de Violència de Gènere (ATENPRO) que gestiona la Creu Roja, el 2022 a les Balears es varen tramitar 133 altes, amb un total de 192 usuàries actives, igual que al 2021. Cal recordar que disposar d'un terminal de l'ATENPRO permet a la víctima sol·licitar ajuda i rebre seguiment del Servei les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any.

Quant a la protecció específica de les víctimes a la nostra comunitat, va haver-hi 3.211 dones amb sistema de seguiment integral, un 8% més que el 2021. I 2.110 víctimes disposaren de protecció policial, un 24% més que l'any anterior.

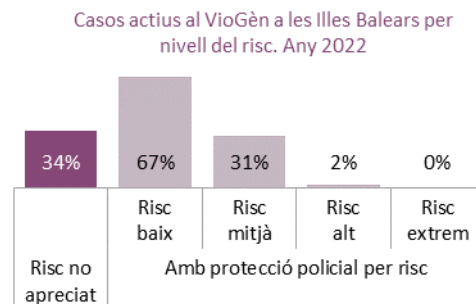
A fi de millorar la seguretat i la protecció d'aquestes, el servei de seguiment per mitjans telemàtics va implementar i activar 49 equips de dispositius a les Balears. Per a verificar el compliment de les mesures cautelars i de les penes de prohibició d'aproximació se'n dona un a la víctima de VG i un altre a l'agressor.

Evució dels casos actius al VioGèn a les Illes Balears

Pel que fa als casos actius al vioGèn; és a dir, els que són objecte d'un seguiment integral, s'observa un increment progressiu del seu nombre. Del 2021 al 2022 s'han incrementat un 8%, amb 276 casos més.

El 2022 dos de cada tres casos actius al VioGèn³ comptaven amb protecció policial perquè es valorava un cert nivell de risc. La majoria d'aquests casos, el 67%, presentaven un nivell baix de risc. Tot i això, en el 31% dels casos s'aprecià un nivell de risc mitjà i en el 2%, un nivell alt.

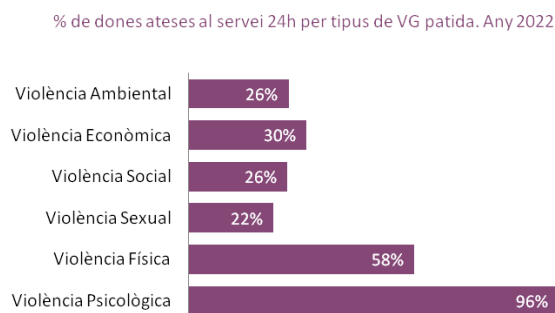
1.4.2. Recursos autonòmics i municipals

Durant el 2022, a l'àmbit autonòmic **l'Institut Balear de la Dona**, com a centre coordinador de les ordres de protecció de les Illes Balears, va expedir 987 acreditacions de la situació de violència masclista per al reconeixement de les víctimes de diferents drets i accés a diferents prestacions.

El Servei d'atenció social telefònica 24 hores i acompanyament presencial d'aquest organisme, va gestionar 4.822 telefonades (el 77% de Mallorca), de les quals 3.469 foren motivades per una situació de violència masclista, i es feren 542 acompanyaments, 305 a Mallorca.

El 94% dels acompanyaments foren a dones víctimes de violència de gènere, 509 en xifres absolutes. Així mateix, s'atengueren 21 casos per violència sexual, 5 casos de tràfic amb fins d'exploració sexual i 7 de violència domèstica.

Respecte de les víctimes de violència per part de la parella/exparella, gairebé totes patiren violència psicològica: el 96% de les ateses. Cal destacar també que més de la meitat, el 58%, va ser víctima de violència física.

No es disposa d'informació desagregada a nivell de Palma, ni dades dels serveis gestionats pel Consell de Mallorca.

En l'àmbit local, **l'Ajuntament de Palma** va atendre 3.510 persones des dels diferents serveis municipals d'atenció i protecció a la violència masclista.

³ Els cinc nivells de risc estan establerts segons la Instrucció 4/2019, de la Secretaria d'Estat de Seguretat, amb entrada en vigor el 13 de març de 2019. Cada nivell du associades una sèrie de mesures de protecció i seguiment, d'aplicació obligatòria, que varien en intensitat segons el nivell de risc del cas en cada moment.

207 acollides

320 Programa
Fills i filles

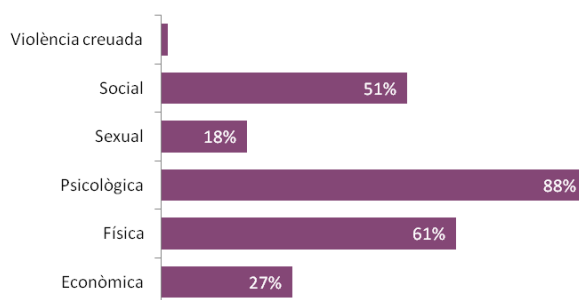

777 Programa
Dona

De manera específica, el Servei d'Acolliment Municipal de Víctimes de Violència Masclista (SAMVVM)⁴ acollí 207 persones, entre dones víctimes de violència de gènere (115) i els seus fills/es (92); un 10% més que l'any anterior. Així mateix, 970 dones víctimes de VG varen tenir un expedient actiu al Servei Municipal d'Atenció Integral a la Violència Masclista (SAIVM),⁵ 777 expedients al programa Dona i 320 al de Fills i filles i en total un 13% més que el 2021.

Analitzant-ho en detall s'observa que el 88% de les dones ateses va ser víctima de violència psicològica i/o emocional, i va patir aïllament, control, culpabilització, humiliacions, insults, amenaces, etc. per part de la seva parella o exparella. Tot i que la violència física és la més visible, se situa en el segon lloc i va afectar el 61%. En tercer lloc es troba la violència social, que va afectar a la meitat dels casos i fa referència a la limitació imposada per part de l'agressor a que la víctima tenguí contactes socials i familiars, l'aïllant-la així del seu entorn. En quart i cinquè lloc es produeixen la violència econòmica i la sexual, que han patit el 27% i el 18% de les víctimes, respectivament. Cal esmentar que un 8% afirmà que el seu agressor va usar els seus fills com a instrument de manipulació i maltractament (instrumentalització dels fills/filles) i un 7% va experimentar diverses dificultats en els processos de separació.

Dones víctimes de VG ateses als serveis municipals segons tipus de violència patida. Any 2022

Per últim, des de Policia Local es gestionaren 323 diligències per violència de gènere, un 53% més que l'any anterior. El nombre de persones tutoritzades també va augmentar i es registraren 631 tutoritzacions. Les víctimes amb ordre de protecció foren 169 i les que reberen assistència psicològica en crisi, 322; és a dir, 65 víctimes més que l'any precedent.

⁴ Servei social, residencial i temporal per a dones que es troben en situació de VM, majors de 18 anys o menors emancipades, i per a les seves filles i fills o persones que en depenguin.

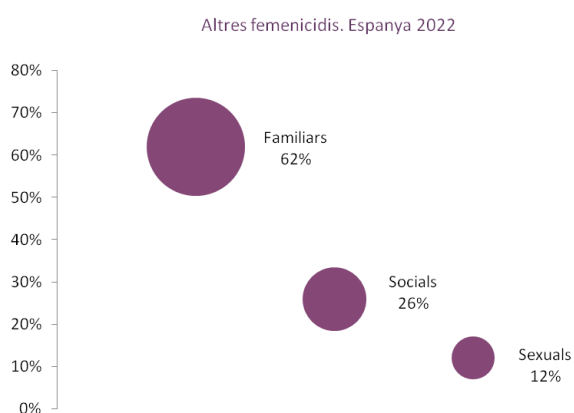
⁵ Servei d'atenció social integral i ambulatoria a dones i infants afectats per la VM, així com als homes que volen tenir relacions lliures de violència masclista.

2. ALTRES VIOLÈNCIES CONTRA LES DONES

Més enllà de la violència contra les dones en l'àmbit de la parella o exparella, hi ha altres tipus de violència masclista, amb múltiples manifestacions que inclouen els feminicidis i les agressions sexuals fora de la parella, el tràfic amb fins d'explotació sexual, la mutilació genital femenina, etc. Aquestes violències constitueixen un problema social important i són el reflex de les desigualtats palsees que pateixen, encara avui en dia, les dones.

2.1. Feminicidis fora de la parella o exparella

Els assassinats de dones a mans de les seves parelles o exparelles és la manifestació més extrema de la violència de gènere i, com hem vist, una realitat molt preocupant a Espanya. Però més enllà d'aquests feminicidis íntims hi ha nombrosos casos de dones assassinades pel fet de ser dones, per homes que no en són ni n'han estat parella. Aquests feminicidis fora de la parella o exparella són també assassinats masclistes i es recullen de forma oficial a Espanya des de 2022, tot i que ja el 2011 el Conveni d'Istanbul establí l'obligació legal d'obtenir i prestar dades estadístiques detallades i seqüenciades sobre totes les formes de violència contra les dones incloses en aquest instrument jurídic.⁶

D'acord amb les dades recollides per la Delegació del Govern contra la VG i publicades pel Ministeri d'Igualtat, el 2022 a l'Estat espanyol es comptabilitzaren 34 feminicidis fora de la parella/exparella, cap dels quals a les Illes Balears. El 62% d'aquests feminicidis foren familiars sent 21 les dones que moriren assassinades per homes del seu entorn familiar⁷.

El 26% correspon a feminicidis socials, amb 9 dones assassinades per una agressió, de caràcter no sexual, a mans d'un home amb qui no tenien cap relació de parella ni familiar (desconegut, company de feina, etc.).

Finalment, com a feminicidis sexuals, amb el 12% d'incidència, es comptabilitzaren 4 assassinats vinculats amb la violència sexual per part d'un home sense relació de parella o familiar. S'hi inclouen els feminicidis per agressió sexual, els vinculats al tràfic amb fins d'explotació sexual, els que són resultat d'una mutilació genital femenina i els vinculats a matrimonis forçats.

En el que portam d'any, i d'acord amb les darreres dades publicades a 18 de setembre, ja s'han registrat 13 feminicidis fora de la parella o exparella a Espanya.

⁶ Així mateix, la necessitat de disposar d'aquesta informació s'estableix en dos instruments normatius més recents: la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència enfront de la violència, que modifica l'article 1 de la Llei orgànica 1/2004, i la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

⁷ Aquesta categoria inclou els crims d'honor.

2.2. Violències sexuals

L'Organització Mundial de la Salut defineix la violència sexual com “tot acte sexual, la temptativa de consumir un acte sexual, els comentaris o insinuacions sexuals no desitjats, o les accions per a comercialitzar o utilitzar de qualsevol altra manera la sexualitat d'una persona mitjançant coacció per una altra persona, independentment de la relació d'aquesta amb la víctima, en qualsevol àmbit, inclosos la llar i el lloc de treball”. També pot haver-hi violència sexual si la persona no està en condicions de donar el seu consentiment, per exemple, quan està embriaga, sota els efectes d'un estupefaent, adormida o mentalment incapacitada.

La violència sexual inclou l'abús, les agressions i l'explotació sexual, i també tota una sèrie de comportaments, molts dels quals estan naturalitzats, com el contacte físic no desitjat, amb tocaments o besades, i els comentaris ofensius sobre el cos i la sexualitat de les dones. També inclou accions com l'enviament d'imatges sexuals amb la intenció d'humiliar i intimidar o les insinuacions inapropiades al carrer, al treball, a les xarxes...

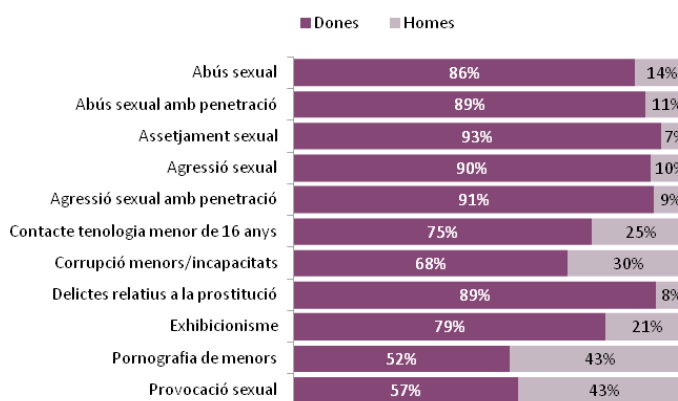
La Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, modifica els articles del Codi Penal que marcaven diferències substancials i estableix una distinció entre abús i agressió sexual basada en l'ús de la violència o la intimidació. Amb la nova normativa desapareix aquesta distinció i es posa el focus en el consentiment de la víctima com a eix central, independentment de la concurrència de violència o intimidació.

2.2.1. Delictes contra la indemnitat i la llibertat sexual

Les dades de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual que es registren a Espanya ens ofereixen una fotografia molt aclaridora de la violència sexual que pateixen les dones, i com posen de manifest, fonamentalment són elles les víctimes d'aquests fets.

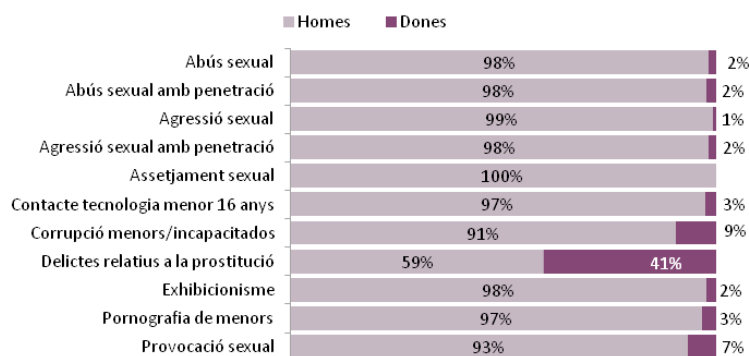
En termes globals, d'acord amb les darreres dades sobre victimitzacions⁸ el 86% dels delictes sexuals afecten una dona i el 14%, un home. Destaquen els delictes referits a l'assetjament, en què el 93% de les víctimes són dones; les agressions sexuals, amb un 90-91% d'incidència femenina, o l'abús sexual, amb una proporció de dones del 86-89%.

Victimitzacions dels delictes sexuals registrats a Espanya per tipus i sexe. 2021

⁸ Nombre de fets denunciats per persones víctimes o perjudicades per qualche infracció penal. Un mateixa denuncia pot incloure uns quants fets denunciats i unes quantes víctimes o persones perjudicades, sent les victimitzacions el terme que engloba a la suma dels diferents fets que afecten una determinada víctima.

Detencions/investigats per delictes sexuals registrats a Espanya per sexe. Any 2021

Si bé la majoria de les víctimes de delictes sexuals són dones, gairebé tots els perpetradors d'aquests delictes són homes. Així, es constata que en el 97% dels casos els detinguts i investigats per delictes sexuals són homes. L' excepció a aquesta pauta són els delictes relatius a la prostitució, en què el 59% de les detencions involucren un home i el 41%, una dona.

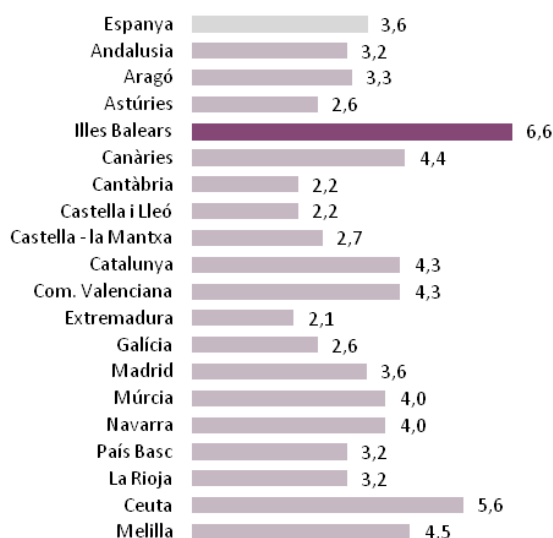
Les Balears presenten la taxa de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual més elevada del territori espanyol, seguida de Ceuta, Melilla, Catalunya, Comunitat Valenciana i les Illes Canàries, que es troben per sobre de la mitjana nacional.

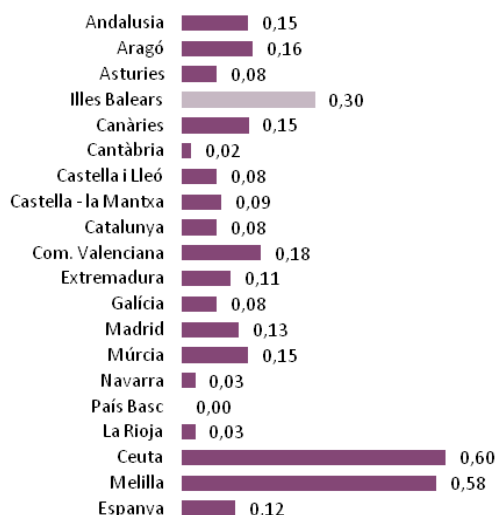
Pel que fa a l'àmbit local, el 2022 la taxa de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual de Palma se situà en 16,9 per cada 10.000 dones, 2,4 punts més que la del conjunt de les Balears, que va ser de 14,5, i més del doble de la registrada a nivell estatal, que va ser del 7,2.

En coherència amb les dades de delictes, la taxa de fets coneguts⁹ contra la llibertat i la indemnitat sexual registrada a les Balears en el 2021, també es la més elevada d'Espanya. La seva xifra se situa en un 6,6 per cada 10.000 habitants, molt per damunt de la mitjana espanyola, concretament un 83% més alta. Les autonomies que més s'aproximen a la taxa balear són Ceuta, amb un 5,6 (un punt menys que la balear), i Melilla, amb un 4,5.

Taxa fets coneguts contra la llibertat i la indemnitat sexual per CA. Any 2021

Taxa per 10.000 hab. dels delictes sexuals comesos per dues o més persones per CA. Any 2021

Respecte als delictes sexuals comesos per dues persones o més, i d'acord amb les darreres estadístiques disponibles (2021), a les Balears es registraren 146 delictes sexuals d'aquest tipus, un 30% més que l'any anterior.

Fent una comparativa estatal s'observa que les Balears foren la tercera comunitat autònoma amb la taxa de delictes sexuals múltiples més elevada d'Espanya (0,30), just darrere de Ceuta i Melilla.

Si analitzam en detall les categories dels delictes d'indole sexual, veim que el 2021 el nombre total de victimitzacions a les Balears va ser molt elevat, amb una xifra que superà en gairebé un 50% la de l'any anterior. Es comptabilitzaren 803 victimitzacions, entre les quals destaquen les relacionades amb delictes d'abús sexual i d'agressió sexual. El 72% dels fets coneguts s'aclariren, amb una major proporció d'aclariments en els delictes per abús i agressió sexual, ambdós amb penetració.¹⁰ Els delictes d'exhibicionisme, pornografia i corrupció de menors són els que s'aclariren en una menor proporció.

⁹ Infraccions penals i administratives que han estat conegudes per les Forces i Cossos de Seguretat per mitjà de denúncia o per actuació policial realitzada *motu proprio* (tasca preventiva o de recerca).

¹⁰ Delicte tipificat per l'article 179.1 del Codi penal: "Quan l'agressió sexual consisteixi en accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dues primeres vies, el responsable ha de ser castigat com a reu de violació amb la pena de presó de sis a dotze anys."

De les dades disponibles també es desprèn que els delictes que implicaren més detencions i investigacions respecte del nombre de fets coneguts són els de prostitució i provocació sexual.

Delictes contra la llibertat i indemnitat sexual registrats a les Illes Balears per tipus de delicte. Any 2021					
	Fets coneguts	Taxa x 10mil hab.	Fets Esclarits	Victimitzacions	Detencions investigats
Total	777	6,6	557	803	494
Abús sexual	396	3,4	301	412	250
Abús sexual amb penetració	57	0,5	44	61	46
Agressió sexual	117	1,0	84	123	73
Agressió sexual amb penetració	65	0,6	49	68	41
Assetjament sexual	37	0,6	21	37	15
Contacte tecnologia <16 anys	18	0,2	4	17	2
Corrupció de menors/ incapacitats	19	0,2	15	22	15
Exhibicionisme	33	0,3	19	34	15
Pornografia de menors	22	0,2	11		7
Prostitució	12	0,1	8	20	28
Provocació sexual	1	0,0	1	1	2

Font: Elaborat amb dades del Ministeri d'Interior

Delictes contra la llibertat i indemnitat sexual (infraccions penals) a Palma			
	Total	Agressió sexual amb penetració	Resta de delictes
2016	172	17	155
2017	196	12	184
2018	236	16	220
2019	244	24	220
2020	204	22	182
2021	305	22	283
2022	360	47	313

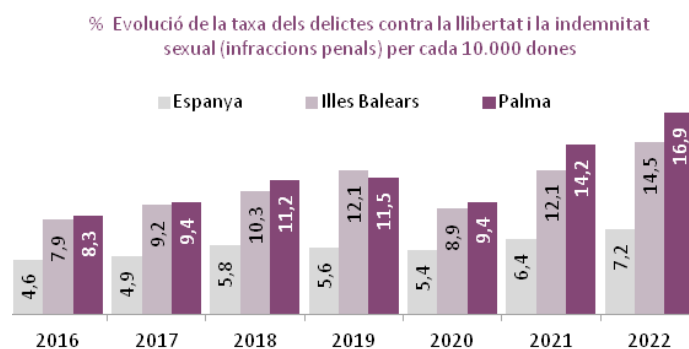
Font: elaborat amb dades del Ministeri d'Interior

A nivell local es disposa d'informació sobre els delictes sexuals actualitzada a 2022 i diferenciada en dues categories. D'acord amb aquestes dades, veim que a Palma es comptabilitzaren un total de 360 delictes sexuals, el 13% dels quals foren per agressió sexual amb penetració.

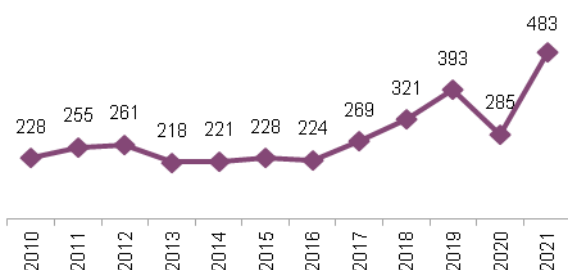
Si comparam aquestes dades amb les registrades el 2021 s'observa un lleuger augment en el nombre total d'aquest tipus delictes. L'increment es produeix principalment per les agressions sexuals amb penetració, que dupliquen la seva incidència i passen de 22 delictes a 47.

L'anàlisi temporal posa de manifest un augment progressiu d'aquests delictes sexuals tant al municipi de Palma com als àmbits autonòmic i estatal. En el cas concret de Palma la taxa de delictes sexuals ha augmentat 2 punts en sols un any i s'ha duplicat des del 2016.

Aquesta pauta geogràfica amb diferències substancials en la incidència de delictes sexuals segons regions, així com la dinàmica evolutiva exposada, es dona des de fa anys.

Detencions i persones investigades per delictes contra la llibertat sexual de les Illes Balears

Consegüentment, les dades de detencions i persones investigades per delictes sexuals també mostren un dinàmica evolutiva similar a l'observada en la taxa de delictes i de fets coneguts contra la llibertat i la indemnitat sexual.

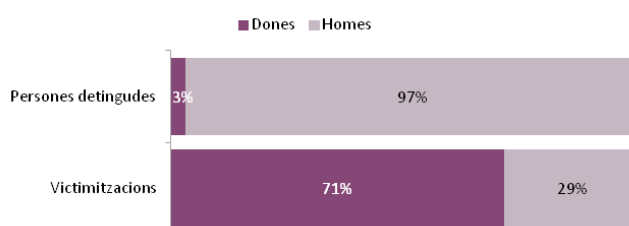
Les dades de detencions i denúncies de que es disposa són a nivell autonòmic, però es poden extrapolar a la realitat local. Si n'analitzam en detall l'evolució veiem que, amb l'excepció del 2020, en què aquests delictes disminuïren per la situació de confinament i les restriccions en la mobilitat per la pandèmia del covid-19, els fets contra la llibertat sexual i el nombre de detencions i investigats per aquests motius no han deixat de créixer.

2.2.2. Cibercriminalitat en delictes sexuals

La cibercriminalitat de naturalesa sexual és una problemàtica complexa i global que afecta principalment les dones. D'acord amb el darrer Informe del Ministeri d'Interior sobre la cibercriminalitat a Espanya¹¹, el 2021 es registraren 1.628 delictes d'aquest tipus. De les 1.198 victimitzacions comptabilitzades per delictes sexuals, el 71% –és a dir, 842– tenien com a víctima una dona, fonamentalment menor d'edat (85%).

Per contra, de les 752 detencions per delictes sexual registrades en el 97% dels casos (728 en xifres absolutes), el detingut era un home; tan sols foren detingudes per aquests fets 24 dones. De fet, el perfil del cibercriminal sexual és el d'un home d'entre 18 i 50 anys.

Persones detingudes i victimitzacions per cibercriminalitat sexual registrades a Espanya per sexe. Any 2021

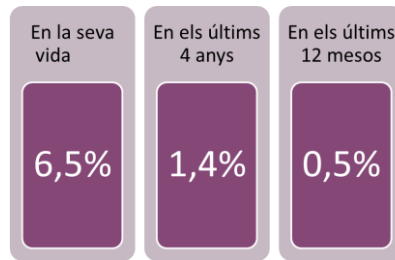
2.2.3. La violència sexual invisibilitzada

La por, la vergonya, les dificultats per a demostrar i denunciar la violència sexual, així com el masclisme que encara existeix en algunes instàncies institucionals, fan que la realitat d'aquest tipus de violència també s'hagi d'analitzar i valorar considerant no només les dades des d'un marc judicial o penal, sinó també la informació qualitativa disponible. Per a això ens remetem a la *Macroenquesta de violència de gènere* elaborada pel Ministeri d'Igualtat.

D'acord amb les darreres dades publicades a la Macroenquesta del 2019, el 6,5% de les dones de més de 16 anys ha sofert violència sexual en algun moment de la seva vida per part d'una persona amb la qual no manté ni ha mantingut una relació de parella. L'1,4% va patir aquesta violència els darrers 4 anys i el 0,5% els darrers 12 mesos.

¹¹ Aquest informe està disponible al web del Ministeri d'Interior i clicant al següent [enllaç](#).

Extrapolant-ho a la població de Palma i en xifres absolutes, al menys 5.529 dones hi haurien estat víctimes de violència sexual fora de la parella en algun moment de la seva vida.

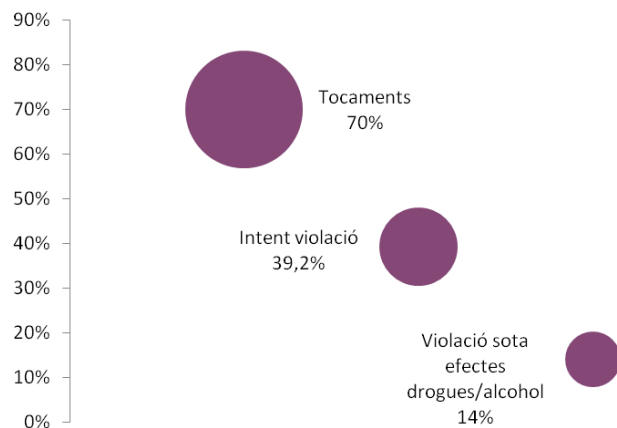

Tot i aquestes xifres, tan sols es denuncia l'11% de les violències sexuals, un percentatge que ascendeix lleugerament al 16% en el cas d'una violació.

Aquests percentatges disminueixen al 8% quan es consideren només les denúncies interposades per les víctimes.

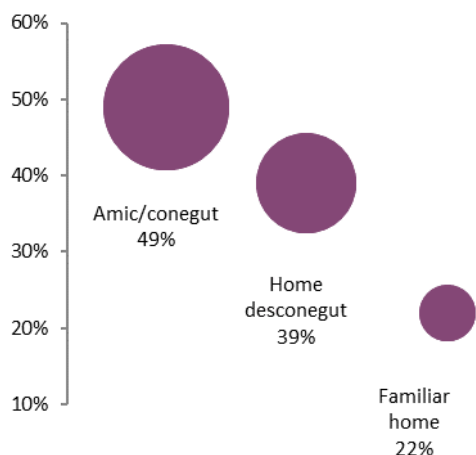
La forma de violència sexual més esmentada són els tocaments –els citen el 70% de les dones que han patit qualque tipus de violència sexual–, seguits dels intents de violació, amb un 39,2% d'incidència. Cal destacar que el 14% de les dones víctimes de violència sexual afirmen haver estat violades quan estaven sota els efectes de l'alcohol o les drogues.

Formes de violència sexual més esmentades. Macroenquesta 2019

Les dones més joves són les que afirmen en un major percentatge haver viscut violència sexual fora de la parella, i com més alt és el nivell formatiu més alta és la taxa de violència sexual declarada. En les dones estrangeres la prevalença és sensiblement més elevada que en les espanyoles.

Violència sexual segons vincle amb l'agressor.
Macroenquesta 2019

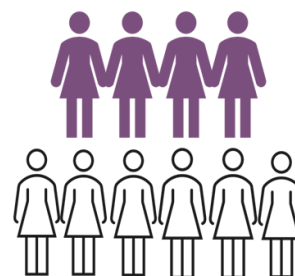
Respecte del vincle amb l'agressor, les dones víctimes afirmen en gairebé la meitat dels casos que aquest era un amic o conegut; en el 39%, un desconegut, i en el 22%, un home membre de la seva família.

La meitat de les víctimes de violència sexual fora de la parella afirmen que aquesta va tenir lloc una sola vegada. Pel que fa a l'altra meitat, el 18,3% patiren violència sexual una o més vegades al mes i el 17%, una o més vegades a la setmana.

Així mateix, el 12,4% de les dones que han patit violència sexual fora de la parella manifesta que a qualcuna de les agressions sexuals hi va participar més d'una persona, un percentatge que ascendeix al 17,3% entre les dones que han sofert una violació.

Quant de **assetjament**, és a dir els comportaments físics o verbals amb connotacions sexuals que incomoden, intimiden o humilien; el 40,4% de les dones majors de 16 anys afirma haver-lo patit en qualque moment de la seva vida; el 18,1%, els darrers 4 anys, i el 10,2%, els darrers 12 mesos. El 18,5% va patir l'assetjament sexual abans de complir els 15 anys d'edat. Com es pot observar aquest tipus de violència sexual és la més estesa, però també és la menys denunciada: tan sols el 2,5% de les dones que han patit assetjament sexual el varen denunciar davant la Policia, la Guàrdia Civil o el jutjat.

Dones que han patit assetjament sexual en la seva vida

En fer una anàlisi comparativa amb les dades de l'anterior Enquesta (2015) es posa de manifest que la problemàtica de les violències sexuals es manté. Les dinàmiques analitzades són pràcticament idèntiques en les proporcions per tipologia d'agressor, de violència sexual patida, etc. Només s'observa una lleugera disminució, de 0,7 punts, en la proporció de dones que afirmen haver viscut violència sexual al llarg de la seva vida.

Per altra banda, i d'acord amb els principals resultats de l'enquesta del CIS sobre *qüestions d'actualitat: la violència sexual contra les dones (gener de 2023)*, gairebé una de cada tres persones, el 40% de les dones i el 30% dels homes entrevistats, coneixen qualque dona que ha patit en qualsevol moment de la seva vida una agressió sexual. I un 21,7% de les dones enquestades afirmen ser elles mateixes les víctimes de violència sexual.¹²

¹² Podeu consultar tots els resultats de l'enquesta a la web del CIS i clicant al següent [enllaç](#).

2.2.4. El tràfic amb fins d'exploració sexual (TFES)

Espanya és un dels principals països de destinació i tràfic de víctimes de TFES a Europa. Així consta al primer informe sobre tràfic mundial de persones que elaborà l'Oficina sobre Droga i Delicte de Nacions Unides, i un dels cinc països europeus dels quals procedeix un major nombre de traficants. Però no només hi ha espanyols proxenetes i traficants de persones, sinó que principalment hi ha consumidors de prostitució.

Activitat preventiva vinculada al TFES				
	Espanya		Illes Balears	
	Inspeccions	Pers. en risc	Inspeccions	Pers. en risc
2018	2.036	9.315	159	711
2019	1.771	8.405	153	669
2020	1.251	3.867	79	271
2021	1.380	4.704	124	322
2022	1.810	6.655	235	692

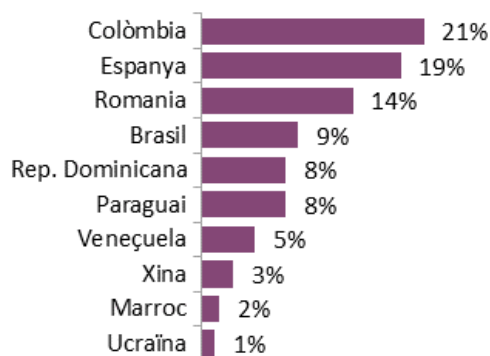
Font: Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat -CITCO

D'acord amb les dades del Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO), el 2022 es feren 1.810 inspeccions com activitats preventives del tràfic amb fins d'exploració sexual a Espanya, 235 de les quals es varen realitzar a les Balears.

Aquest organisme estima que hi havia 6.655 persones en risc de TFES al conjunt d'Espanya, 692 a la nostra comunitat.

Principalment, les persones en es troben en situació de risc de TFES a Espanya provenen de Colòmbia (21%), d'Espanya (19%) i de Romania (14%), tot i que també hi ha presència de víctimes del Brasil (9%), la República Dominicana (8%), el Paraguai (8%) o la Xina (3%).

Rànquing de nacionalitat amb més persones en situació de risc en TFES a Espanya. Any 2022

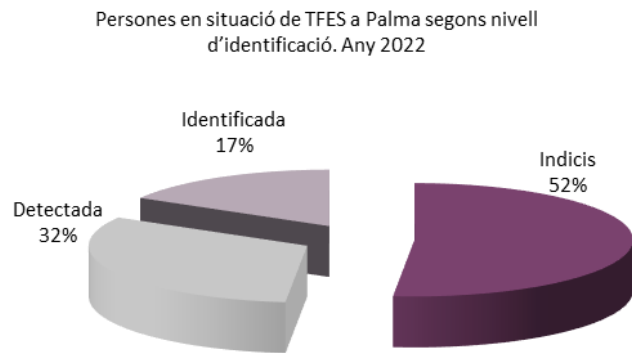
318 víctimes de TFES en Palma

El treball d'atenció i intervenció que des del 2009 l'Ajuntament de Palma fa amb les persones en prostitució ofereix un espai clau per a identificar situacions de tràfic amb fins d'exploració sexual.

D'acord amb el darrer Informe publicat, el 22% de les persones en prostitució estava en una situació de TFES. Això implica que a Palma almenys 318 dones serien víctimes d'aquesta violència masclista. Cal recordar que els casos identificats fan referència únicament a les situacions actuals de tràfic i no a situacions passades o referides a la forma d'entrada a la prostitució, una circumstància que es considera que afecta una gran part de les persones prostituïdes.

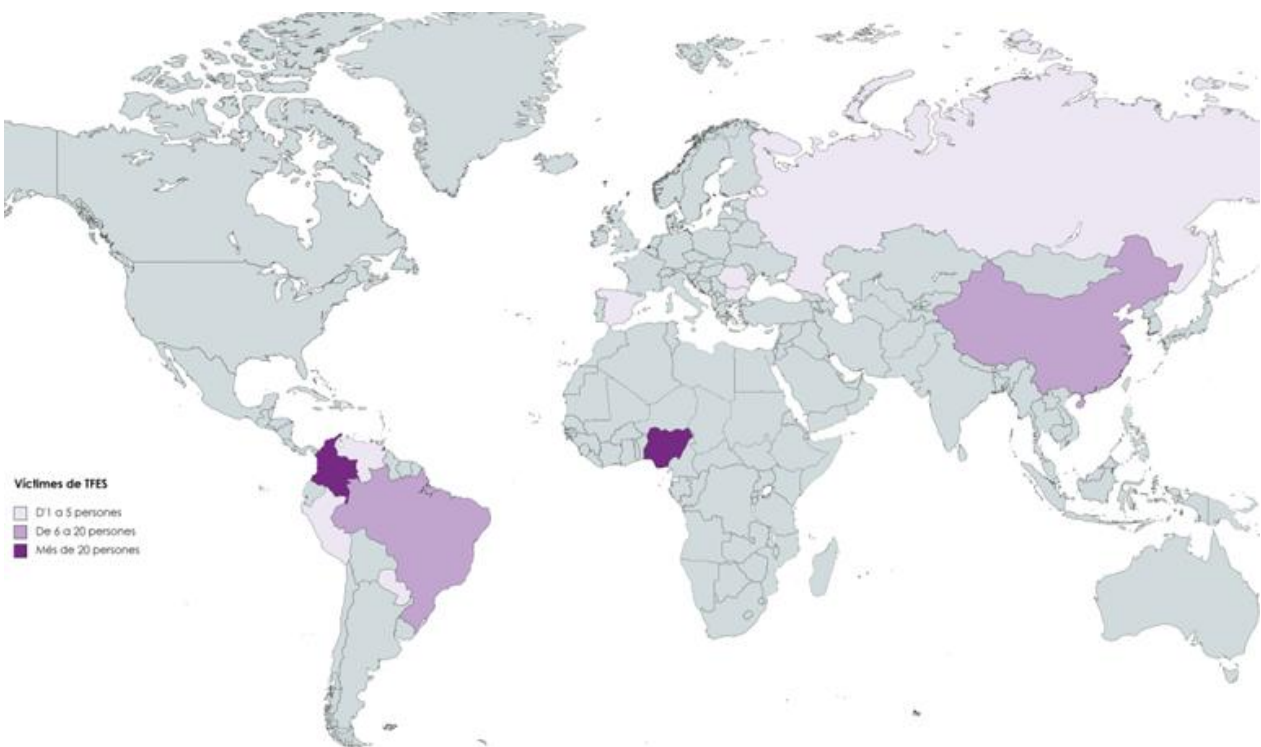
D'acord amb els diferents nivells d'identificació establerts, s'observa que en el 52% dels casos comptabilitzats la persona es considerarà una víctima de TFES perquè es varen apreciar indicis. En el 32% de les ocasions el tràfic es detectà amb la verbalització i el reconeixement de la mateixa víctima (detectada). Els casos que es donaren amb menor freqüència, amb el 17% d'incidència, són aquells en què la persona havia interposat una denúncia per aquesta situació (identificada).

Del perfil de les víctimes estudiades se'n poden destacar alguns trets¹³. Un dels més destacats és que el TFES és una problemàtica feminitzada, ja que el 98,6% de les víctimes eren dones, a més d'una dona trans. És un col·lectiu jove, amb una mitjana d'edat de 34,6 anys.

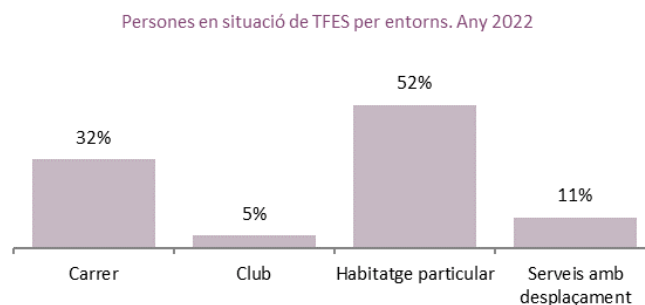
El 99% de les dones traficades té nacionalitat estrangera i d'ençà que es disposa de registres es detecta una certa tendència a provenir de quatre països: Colòmbia, Nigèria, la Xina i el Brasil.

Una part important, sis de cada deu dones traficades, es troba a més en situació irregular; és a dir, no té permís de residència al nostre país, la qual cosa les fa més vulnerables.

¹³ Per a més informació es pot consultar l'*Informe d'identificació de casos TFES - Palma 2022*, disponible al web de l'Ajuntament de Palma i clicant al següent [enllaç](#).

En relació amb els entorns d'exploració sexual, s'evidencia una preponderància dels contextos tancats i deslocalitzats. El 52% de les dones estaven explotades sexualment en un habitatge particular (pis o una casa), el 32% al carrer, i l'11% estaven obligades a fer serveis amb desplaçament; és a dir, a desplaçar-se a la casa, l'hotel o l'espai que el "client" li indicava. El 5% de les víctimes estava en un club.

L'anàlisi comparativa d'aquesta problemàtica al nostre municipi evidencia una tendència constatada a la resta del país com és la invisibilització, la dispersió i la ubiqüitat de la prostitució. Tot i que es tracta d'espais molt heterogenis, la major incidència i l'expansió dels habitatges particulars en dificulten la detecció del TFES, ja que estan més ocults i possibiliten una major mobilitat de la seva ubicació en fer servir les TIC com a mecanisme d'accés al consum dels cos de les dones.

2.2.5. Mutilació genital femenina

La mutilació genital femenina (MGF) és una pràctica que vulnera els drets humans, una violència masclista que atempta contra els drets sexuals i reproductius de les dones i les nines que la sofreixen. Tal com la defineix l'OMS, comprèn tots els procediments consistents en l'ablació (amputació) parcial o total dels òrgans genitals externs o qualsevol dany als genitals femenins, per raons culturals, religioses, màgiques o d'altres i no amb finalitats terapèutiques.

Més de 125 milions de dones han estat objecte de la MGF i encara avui es du a terme a 32 països, majoritàriament d'Àfrica, però també en alguns de l'Orient Mitjà i d'Àsia. Això no obstant, no tots els grups ètnics d'aquests països la practiquen.

Els darrers anys s'han donat importants passos per a erradicar aquest tipus de violència. L'agost de 2016 el Parlament de la Unió Africana va avalar la prohibició de la mutilació genital femenina a tot el continent i aquesta pràctica ha estat prohibida en alguns països, entre els quals el Senegal, Mali, Burkina Faso, Mauritània i Ghana. Tot i això, encara no s'ha produït un gran descens en la prevalença de dones que han patit l'MGF.

No es disposa de dades autonòmiques o locals que permetin conèixer de manera directa i fefaent la dimensió i la incidència d'aquest tipus de violència entre les dones i les nines que resideixen a Palma, però som conscients que la incorporació a la nostra societat de famílies procedents d'entorns en què l'MGF està arrelada és una realitat que ens enfronta a aquestes pràctiques en el nostre context territorial.

Si consideram les prevalences de la pràctica de l'MGF per països d'origen proporcionades per l'UNICEF podem calcular la població màxima en situació de risc d'aquesta pràctica a Palma. D'acord amb les dades del Padró municipal de 2022, a Palma hi ha empadronades 2.112 dones procedents de països on es practica l'MGF. Si agafam com a referència la població femenina d'entre 0 i 14 anys procedent d'aquests països, en un escenari de risc alt parlariem de 124 nines d'entre 0 i 14 anys (majoritàriament de Nigèria i el Senegal) que podrien ser víctimes de MGF.

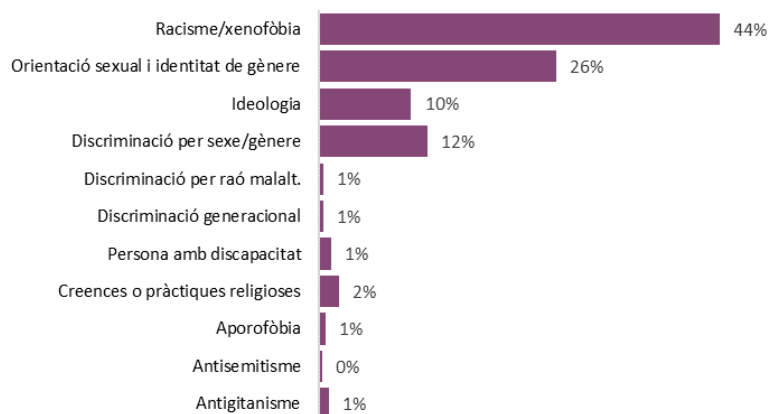
2.3. Violències LGTBIfòbiques i delictes per discriminació de gènere

En algunes ocasions la violència masclista coincideix amb altres violències i incrementa la vulnerabilitat de les dones que les pateixen. Aquest és el cas de l'LGTBIfòbia, un concepte que agrupa la lesbofòbia, l'homofòbia, la transfòbia, la bifòbia i la interfòbia; és a dir, fa referència a l'odi, la discriminació i el rebuig a les persones LGTBI. Parlam de violència LGTBIfòbica quan es dona una agressió o vexació a una persona LGTBI pel fet de ser-ho i/o es vulneren els seus drets.

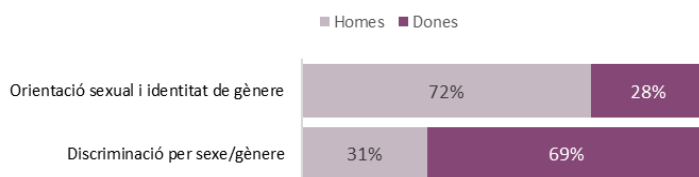
La realitat de l'estigma associat a les orientacions sexuals i les identitats de gènere considerades dissidents i no normatives, roman en totes les societats del món. Si bé Espanya és un dels països més oberts i tolerants amb el col·lectiu LGTBI, les violències LGTBIfòbiques no cessen i constitueixen un problema social amb una importància creixent.

Segons dades de l'Anuari del Ministeri de l'Interior el 2022, es comptabilitzaren 2.015 victimitzacions per delictes d'odi a Espanya. El 26% d'aquests delictes, 528 en xifres absolutes, estava vinculat a l'odi per l'orientació sexual i la identitat de gènere; és a dir, per LGTBIfòbia. Així mateix, el 12% dels delictes d'odi es corresponia amb una discriminació per raó de gènere.

Victimitzacions segons tipus de delicte d'odi. Any 2022

Nombre de victimitzacions per delictes d'odi segons sexe

Quant als delictes contra l'orientació sexual i la identitat de gènere, el 2022 es registraren 148 victimitzacions, el 28% de les quals implicaren una dona com a víctima. Pel que fa als delictes per discriminació de gènere, afecten sobretot les dones, que suposen gairebé el 69% del total de les victimitzacions comptabilitzades per aquest delicte; 167 en xifres absolutes.

Finalment, cal ressenyar que la taxa de delictes d'odi a les Balears és de 3,16 per cada 100.000 habitants, per davall de la mitjana espanyola, que se situà en 3,93 el 2022. En aquest any, a la nostra comunitat es registraren 8 delictes per discriminació de gènere i 2 per LGTBIfòbia.